

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " " pe 1/2 an 5 " " " România și străinătate pe an 14 franci " " " " " pe 1/2 an 7 "	Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Correspondențele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiuni al ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
---	---	--

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 265 E.

Notă

În legătură cu circulariul nostru din 28 Decembrie 1897 Nr 4468 E. emis în cauza fasiunilor pentru ieptarea din nou a ecvivalentului, se mai dau aici oficiilor noastre parohiale următoarele înviațiuni:

Din coala, ce am primit-o ulterior cu privire la fasiunea ecvivalentului ne-am convins, că aceasta nu este întru toate identică cu coala de fasiune din anul 1888, și anume: În coala ce am primit-o acuma s'au mai adaus unele rubrici noi.

Drept aceea la umplerea singuraticelor rubrici a coalelor de fasiune celor noi nu se mai potrivește înviațiunile date cu circulariul consistorial din 25 Ianuarie 1888 Nr. 4468 E.

Cu privire la umplerea acestor coale de fasiuni ne aflăm deci îndemnați a da aici următoarele înviațiuni noi:

Rubricile 1—7 are să le umple usufructuariul. Rubricile 8—11 are să le umple notariul. Rubricile 13—15 rămân goale, având acelea a-le umplea însuși oficiile de dare.

Dacă usufructuariul n'are venit anual de peste 400 fl., atunci împrejurarea aceasta va aminti-o în rubrica a 16-a și va alătura la coala de fasiune și atestatul dela antistia comunală.

Tot în rubrica a 16-a se va adnota și împrejurarea, dacă o realitate a comunei bisericesci s'a cumpărat mai târziu, și dela datul cumpărării încă n'a trecut 10 ani, fiind-că în înțelesul legii, pentru astfel de realități 10 ani dela datul cumpărării nu se plătesce ecvivalent.

Pentru încunjurarea de greșeli, recomandăm preoților, învățătorilor și epitropilor nostri parohiali,

ca fasiunile se-le umple cu ajutoriul dlor notari, fiindcă dênșii au primit instrucțiuni detaliate cu privire la umplerea aceloră, dar și fiind-că datele de lipsă tot la dênșii se află.

În fine mai adaugem, că fasiunile sunt a-se substerne la oficiile de dare, deoarece oficiile de procentuare, amintite în circulariul din anul 1888, între timp s'au desființat.

Caransebeș, la 20 Ianuarie, 1898.

Episcopul diecesan

Nicolae Popca m. p.

PARTEA NEOFICIALĂ

Predici alese*)

Predică pentru Duminica II. după Rusalii

De Prof. Dr. Teodor Tarnauschi

Iubiților creștini!

S. evanghelie de astăzi ni istorisește despre chemarea la apostolat a lui Simon, ce se numește Petru, și a fratelui lui Andreiu și a fiilor lui Zevedeu, Iacob și Ioan. Toți aceștia, pescari sërmani, lăsând mrejele au urmat lui Isus. Și oare la ce i-au chemat Isus? Ca să-i facă — cum cetim în s. evanghelie — pescari de oameni, să li deie adecă puterea,

*) „Unul dintre însemnatele mijloace pentru de a susține religiozitatea și moralitatea în popor sunt predicile. Predicile însă sunt ascultate cu plăcere și folos, dacă obiectul lor este variat. În interesul variațiunii, dar tot odată și cu scopul de a câștiga pe credincioși pentru cercetarea bisericii, preotul e îndatorat a ține și astfel de predici, al caror obiect se fie: *explicarea cultului divin*” — așa scriăm în Nr. 12 al „Foi diecesane” din anul trecut. Acum sub „Predici alese” publicăm câte-va predice de telul acesta, și anume acele predice, cari esplică serviciul dumnezeesc al sântei Liturgii. Red.

a câștiga pre oameni pentru împărăția lui Dumnezeu. Puterea aceasta a și dat-o Isus apostolilor săi, înzestrându-i pre toți cu darul vestirii evangheliei sale, al împărțirii harului dumnezeesc și al ocârmuirii bisericesci, adică cu darul conducerii duhovnicesci a credincioșilor. Prin vestirea cuvântului dumnezeesc, prin plinirea și împărțirea s. taine și prin conducerea duhovnicească a credincioșilor și priveghierea asupra vieții lor, apostolii au trebuit numai decât se câștige pre oameni pentru împărăția lui Dumnezeu, căci mijloace mai puternice decât aceste nici că li-a putut da Isus. Dintre mijloacele împărțite apostolilor în scopul sântirii și al mântuirii oamenilor e fără îndoială însă cel mai puternic aducerea jertfei celei necrunte, care Isus a incredut-o apostolilor și prin care se revarsă asupra oamenilor toată îmbelșugarea darurilor ceresci. Despre acest mijloc minunat al mântuirii oamenilor sau despre s. liturgie și anume despre partea ei dintâiu, despre s. *proscomidie* vă voi vorbi astăzi — Fiți luători de samă!

Liturgia chiar din timpurile cele mai vechi e împărțită în trei părți. Partea I. se chiamă „proscomidia“, partea a II. „liturgia chemaților“, iară partea III. „liturgia credincioșilor.“ — Proscomidia este acel serviciu dumnezeesc, la care darurile euharistice, spunându-se rugăciuni corespunzătoare, se pregătesc pentru aducerea jertfei celei necrunte. În biserica cea veche credincioșii erau deprinși, când veniau la s. liturgie, să aducă ca jertfă între alte daruri și darurile trebuincioase pentru s. euharistie, adică pâne și vin. Din darurile cele aduse servitorii altariului alegeau apoi mai multe pâni și o măsură corespunzătoare de vin, pregătindu-le prin binecuvântare pentru jertfa cea necrunță, făcându-le adică apte, dostoynice, pentru s. liturgie. Dela această aducere a darurilor proscomidia își poartă numele. căci cuvântul grecesc „προσκομιζειν“ însemnă a aduce, a pune înainte.

La acest serviciu dumnezeesc, care se plinesce la proscomidiaru și care stă în cea mai strînsă legătură cu însăși aducerea jertfei celei necrunte, preotul ca servitorul Domnului se pregătesce într'un mod cuviincios. Pășind adică înaintea ușelor împărătesci și privind la altariu ca la însuși ceriul, el spune aici rugăciunile începătoare: „Împărate ceresc... Sântă Dumnezeule... Prea sântă Treime... Tatăl nostru... și unile tropare de pocăință, în cari se roagă de îndurarea Domnului. Deci închinându-se înaintea icoanei Mântuitorului și a Maicei Domnului, sărutându-le și rugându-se de iertarea păcatelor sale, își pleacă capul, cu care plecare arată neputința și umilința sa, și zice o rugăciune umilită, în care cere ajutoriu și putere la făcut jertfa cea fără de sânge. Apoi închinându-se în amendoauă părțile bisericeii, cu ce cere iertare dela cei de față, întră în altariu, se închină de 3 ori înaintea s. mese

și sărutând s. evanghelie, care închipuesce pre însuși Isus Cristos, și s. masă, care închipuesce tronul Lui, arătând cu aceasta dragostea sa cătră Dumnezeu și unirea sa cu El, se îmbracă în s. vestimente. Îmbrăcat cu s. vestimente merge în urmă la spălatoarea, adică la vasul de penătră așezat în apropierea proscomidiarului, de-și spală aici mâinile, cu care lucrare simbolică preotul nu arată pe atât curăția trupească cât mai vîrtos curăția sufletească, cu care trebuie să fie împodobit, dacă voesce se plinească cu vrednicie cele sante.

Pregătit la lucrarea cea sântă preotul pășesece acuma la proscomidiaru și, închinându-se aici de 3 ori, cetesce tropariul (adecă imnul ce cu puține cuvinte ni spune însemnarea srbătorii) din Vineria cea mare: „Răscumpăratu-ne-ai din blăstēmul legii cu scump sângele Tău, fiind răstignit pe cruce și cu sulită împuns, nemarire ai isvorit oamenilor, Mântuitoriu nostru, mărire Ție,“ cu cari cuvinte mărtuiesce binefacerile cele mari, ce Isus Cristos ni le-a dobândit cu patimele și moartea sa de ps cruce. Apoi ia în mâna stîngă una din profore, iară în mâna dreaptă copia.

Proforele (προσφορά, aducere, jertfă) sunt pâunile menite pentru s. euharistie. Ele trebuie să fie făcute din făină de grâu curată și pe aluat, avînd de asupra o pecete în patru unghiuri, care înfățișează crucea și în jurul ei cuvintele: IC. XP. NI. KA, adică: Isus Cristos biruiesce.

La proscomidie preotul pregătesce pentru s. liturgie cinci profore scoțînd din ele părțile și cetînd la lucrarea aceasta oarecari cuvinte profetice din legea veche. Din profora cea dintâiu preotul scoate o parte tăiată din tus-patru părțile, care se numesce agneț¹⁾, miel nevinovat, pentrucă ne înfățișază icoana suferindului Isus chiar cum l-a închipuit pre El în legea veche agnețul, mielul paschal. Partea aceasta sau agnețul preotul îl taie cruciș, prin ce simbolizează moartea lui Cristos, și-l pune în mijlocul discului cu fața în sus. Apoi înfigînd copia în partea dreaptă a agnețului toarnă în potir vin și apă, închipuind cu lucrarea aceasta curgerea sîngelui și a apei din coasta Mântuitorului. Deci așază preotul în jurul agnețului părțile scoase întru amintirea tuturor căți sunt răscumperați prin patimele cele mântuitoare ale lui Isus Cristos. El scoate adică mai întâiu din a doaua proforă o pârțică întru cinstea și amintirea Născătoarei de Dumnezeu, pe care o pune de a dreapta s. agneț, apoi din a treia proforă noauă pârțicele întru cinstea și amintirea sântilor lui Dumnezeu din legea veche și cea noauă, a mēdularilor bisericeii celei ceresci, bisericeii triumfătoare, pe cari le pune, în 3 rēnduri câte 3 pârțicele, de a stînga s. agneț; scoate apoi din a patra proforă pârțicele pentru cei vii, și a-

1) άγνος, ό, miel nevinovat, curat, nepătat.

nume pentru toată ceata preoțească și pentru toți mirenii, pe cari voesce să-i amintească, și în urmă din a *cincia prosforă* părțile pentru cei morți, și anume pentru răpaușaii patriarhi, metropoliți, episcopi, presviteri și diaconi, pentru răpaușaii ctitori, împărați și alți creștini binemeritați pecum și pentru acei creștini adormiți, pentru cari anume a fost rugat. În urmă scoate preotul din a patra prosforă o părțică peatru sine însuși, rugându-se la Domnul de iertarea păcatelor sale celor de voie și fără de voie. Toate părțilele scoase pentru cei vii și cei morți se pun mai jos de s. agneț, și anume de aceea, spre a însemna cu aceasta așezere umilința și nevrednicia noastră față cu Isus, cu Născătoarea de Dumnezeu și cu ceată sântilor.

Privind la disc cu părțilele de pe el, ce icoană măreată, iubiților, nu ni se înfațișază aici? Noi îl vedem pre Isus Cristos, pre care îl închipuesce agnețul din mijlocul discului, ca cap al bisericei sale ceresci și pământesci, ca împărat în împărăția sa incunjurat de toți mēdularii bisericei sale, atât de cei ce trăesc cu El în ceriu cât și de cei ce cred în El pe pământ, revērsând asupra tuturor mila sa cea înbelșugată; vedem pe toți mēdularii bisericei lui Cristos adunați la un loc ca o familie, îi vedem împreunați ca mēdulari ai unui trup sub un cap, sub Isus Cristos, dela care toți primesc înțărare, viață și sântire. Oare se nu ni se umple inima de bucurie vēzēnd noi icoana aceasta, vēzēnd împreunate pământul cu ceriul, pre oameni cu Dumnezeu, cu Isus Cristos, carele iubesc pre cei drepti și-i miluesce pre cei păcătoși, dacă se căiesc de păcatele lor, fiind pururea gata a sânti și a primi în împărăția cercască pre toți, câți cer cu încredere ajutorul Lui.

Cu pregătirea agnețului și a vinului la proscomidie preotul ne înfațișază toate câte s'au întēplat cu preacuratul trup al Domnului pe cruce, adecă patimele și moartea Lui. Tot așa preamăresce preotul patimele și moartea lui Isus Cristos și în cele patru prosfore din urmă, arētând fructele, cari le-au adus patimele și moartea aceasta neamului omenesc. De aceea și pune el lângă s. agneț mai ântâiu pe prea curata Fecioară, care prin moartea lui Isus Cristos a devenit împărăteasa ceriului, după aceea pre sântii, cari mai înainte au crezut în moartea de viață făcătoare a Mântuitorului precum și pre cei ce după moartea aceasta au sciut să-și câștigate fructele ei, neuitând în urmă nici de cei ce în virtutea morții lui Cristos așteaptă dela El mângâiere și mântuire.

Toate câte le-a făcut preotul la pregătirea pâinii euharistice se repoartă așadara la patimele și moartea lui Isus, dară deoare-ce agnețul însemnă trupul Domnului în genere, deci și trupul Lui, când era El prunc, de aceea amintesc acuma preotul și de cele ce s'au întēplat la nasceraa lui Isus, când pruncul zăcea în iesle. Așa luând preotul steaua și

punēdu-o de asupra s. pâni ne aduc cu lucrarea aceasta aminte de steaua, care li s'a arētat magilor și i-a condus la locul nascerii lui Isus. După aceea ia preotul acoperemintele și acopere cu unul discul, cu al doilea potirul și cu al treilea amēdoauē, închipuind cu lucrarea aceasta înfașarea pruncului în scutece. Și precum magii s'au închinat lui Isus și i-au adus daruri, așa și preotul, tāmâind cu cea mai mare evlavie s. pâne și s. vin, ne aduce cu tāmâierea aceasta aminte de închinarea magilor și de mirezmele, cari le-au adus ei nou născutului Împărat. După aceea cetesce preotul rugăciunea punerii înainte, în care se îndreaptă cătră Dumnezeu Tatăl cela-ce lumii a dat pânea cea cerească, pre Domnul și Dumnezeul nostru Isus Cristos, și-l roagă, ca El însuși se binecuvinteze și se primească darurile gătite în jertfelnicul său cel mai pre sus de ceriuri, aducēdu-și aminte de cei ce le-au adus și pentru cari au adus și păzindu-l și pre preot „fără de osândă întru plinirea dumnezeescilor taine.“ În urmă preotul face apolisul sau otpustul sau rugăciunea de slobozire, zice adecă rugăciunea cea de pe urmă, cu care se încheie partea cea pregătitoare a liturgiei sau proscomidia.

Fraților! Sciți acuma ce însemnare are proscomidia. Ea ne aduce mai întâiu aminte de patimele și moartea lui Cristos, îndemnându-ne a cugetă cu evlavie asupra lor, purtându-ne totdeuna așa, ca să ne putem face părtași de fructele ce ni-au adus moartea Domnului de pe cruce. Îndeosebi precum Domnul în dragostea sa nemărginită cătră neamul omenesc a suferit toate lipsele și nevoile, toate durerile, ba chiar însa-și moarte pentru păcatele noastre, așa dători suntem și noi să suferim cu răbdare toate nēcazurile și nevoile lumii acesteia, dători suntem să iubim pre aproapele nostru din toată inima, jertfind pentru binele lui toate puterile noastre, ba chiar, dacă cere trebuița, și viața noastră.

Ne mai aduce proscomidia aminte și de nascereă Mântuitorului nostru, îndemnându-ne a lăuda nascerea aceasta pururea, asemenea cum au lăudat-o îngerii, păstorii și magii. Cum ângerii în noaptea, când s'a născut Isus, cu bucurie cerească au cântaț mărirea lui Dumnezeu, așa dători suntem și noi să preamărim pururea pre Fiul lui Dumnezeu născut din prea curata Fecioară Maria pentru mântuirea noastră, lăudându-l nencetat în cântări și rugăciuni duhovnicesci și păzind pururea poruncile Lui. Și precum păstorii, îndată ce i-au însciințat îngerul, și-au lăsat turmele de au mers să se închine pruncului dumnezeesc, așa și noi, auzind sunetul campanelor, îndată să părăsim prijiile și trebile noastre lumesci și se mețgem la biserică, spre a ne închina cu toată evlavie și umilința preavecīnicului Dumnezeu născut pentru mântuirea noastră. În urmă cum magii i-au adus lui Isus, dumnezeescului prunc din Vitlēm, daruri scumpe, adecă aur, tāmâie și

smirnă, așa și noi dători suntem, să-i aducem Mântuitorului nostru daruri, și anume în loc de aur credință tare și vie, în loc tămâia dragoste adevărată către Dumnezeu și oameni și în loc de smirnă nădejde neclintită, care se arată aave într'o rugăciune fierbinte, bineplăcută Domnului.

La proscomidie preotul induce unile prorocii, ce se repoartă la născerea și moartea lui Isus. El face aceasta spre a arăta, că toate câte se vorbesc și se fac la proscomidie sunt — ca și rânduile legii vechi — numai chip și icoană, că pânea rămâne încă pâne, este însă acuma darul lui Dumnezeu. Se ne străpunem și noi, iubitorilor, la proscomidie cu gândul în timpul prorocilor, în timpul așteptării generale după un Mântuitoriu, aducându-ne aminte, cum Dumnezeu a condus pre poporul Israil, cum a susținut în el cunoștința adevăratului Dumnezeu, cu ce făgăduinți și prorocii a întărit el nădejdea mântuirii neamului omenesc, și se mulțămim Domnului, că ne-a învrednicit să viețuim în legea lui cea nouă, că cunoaștem pe deplin pe întemeietorii ei, carele a venit și ne-a răscumpărat de blăstēmul legii, împăcându-ne cu Parintele său cel ceresc, de care am fost înstrăinați.

În urmă la proscomidie preotul scoate părțile pentru creștinii vii și morți, rugându-se pentru ertarea păcatelor lor. Și noi suntem dători să luăm parte la rugăciunile aceste ale preotului, cerând dela Domnul mântuire și ertare de păcate pentru părinții, neamurile, cunoștinții și binefăcătorii, ba chiar pentru dușmanii și asupritorii noștri, în scurt pentru toți creștinii dreptmăritori, cari-s în viață, apoi și pentru părinții și frații noștri repăușați, cărora Domnul să li erte toată greșala cea de voie și fără de voie. — Mai pomenește preotul — cum ați auzit — la proscomidie și toată biserica cea triumfătoare, cea cerească, adevă pe sântii lui Dumnezeu spre a le arăta cu aceasta cinstea cuvenită și a ne câștiga mijlocirea lor, îndemnându-ne într'una și pre noi, ca să ne înălțăm cu mintea și inima la biserica cea triumfătoare, rugând pre sântii lui Dumnezeu, ca să ne mijlocească harul Domnului, ca să putem petrece și noi asemenea lor aici pe pământ o vieță virtuoasă și bineplăcută Domnului, iară în ceriu să avem parte de mărirea cea cerească. Amin.

Isovoare de venit pentru învățători

(Continuare)

Fragarii, cireșii, prunii, castanii nobili, alunii italieni atât de trainici se caută și ei, firesce în măsură redusă. Cu atât mai bine s'ar căuta persecii timpurii americani, cari deja prin Iulie și August produc fructe deplin coapte mari și gustoase. În mare pot fi vânduți, cu prețuri relativ bune, păducei de 3—4 ani pe sama gardurilor vii și acați (șalcâmi), cari se pun bucuros spre a ocroti tărături surpăcioase ori expuse la inundații.

Mai pre sus de pădureți sunt fără îndoială altoii, cari mai ales ar trebui prășiți cu sutele și miile în grădinile școlare și învățătoresci. Asemenea pădureților, ei reușesc și unde clima și pământul nu priesc culturii poamelor. De recomandat e prăsirea mai ales de mere și peri, în câte numai 1—2 soiuri, alese, cum se zice pe sprinceani. Dacă întrunesc condițiile dorite, asemenea altoi pot fi vânduți cu destulă folosire, bucată cu 30—100 cr. și chiar mai scumpi. Pe o întindere de 5000 m. pătrați (3/4 jugere) încap nu mai puțin de 20,000 altoi. Producând an de an numai câte 500—1000 bucăți, învățătorii și preoții noștri și-ar putea ajuta de minune. În grădinile întinse uneori cât cuprind ochii s'ar putea prăsi altoi cu ridicata. De altcum prăsirea de altoi se recomandă pentru cari au grădini mari întocmai ca și pentru cari nu ar fi având unde cultiva poame multe, tărământul disponibil fiind strimt și expus la vânturi sau furtuni etc. Spesele împreunate cu prăsirea altoilor sunt nensemnate. Câteva unelte și material în preț de vre-o 10 fl. ajung pentru de a rezolva mii de altoi. Sciut e însă, că altoii cer muncă și îngrijiri fel și fel, mai ales primăvara. Cine nu întrevine cu stăruință, cu încredințat zel și pricepere, nu o scoate la cale.

Dar în proporție cu ce ea aduce, economia câmpului și ținerea vitelor, câtă trudă nu reclamă, câte jertfe și încordări! Și totuși, mulți învățători și preoți neglija grădinile și renunță astfel la venit sigur, mai ales sub cuvânt, că exploatarea câmpului ar fi mai rentabilă și că pe sama grădinei nu le-ar fi rămânând îndestul timp. Nu ni se pare întemeiată această scusă nici chiar pentru cari stăpânesc moșii întinse, multele brațe și timpul ce le prisosește fiind de ajuns pentru de a exploata moșiile și totodată grădinile. Cu atât mai puțin se nimeresc scusa de mai sus, când vorba e de moșiile indatinat, câteva jugere arătură și fenaț, cari adesea nu consumă decât jumătatea timpului de muncă. Restul ar trebui folosit între altele pentru cultivarea în regulă a grădinilor. Acei cari își împart timpul și precumpnesc împrejurările date, multe pot isprăvi, cine nu, lucră orbecând și fără sporiu.

Abstracție făcând de cari trăiesc numai din leșoară, neavând măcar grădina lor proprie, necum arături, fenațe, vii etc., există la noi o samă de învățători, mai puțini la număr, cari posed locuințe cu grădini și cel mult 1/2—3 jugere moșie la câmp sau nici atât. Din puținul cât au, reamintim, unii scot câștig relativ mare, producând poame alese, struguri sau alte roade bănoase. Sunt însă și de cari au brațe vênjoase și destoinice în cultura pomilor și totuș de leneși sau îndolenți ce sunt, ei merg până a lăsa pustiite aceste grădini, singura lor avere productivă. Înadins zicem leneși și îndolenți; căci ce alta e a petrece lungul timp de vacanțe iac-așa, în umblete zădarnice fără nici un rost.

O scădere, de cari pătinesc mulți din învățătorii altcum zeloși și diligenți, este că nu se îndură a cheltui pentru unelte, material etc. și se mulțimesc astfel cu o producție în mic, 30—100 pădureți sau jumătate atâția altoi, ca și când s'ar putea realiza câștiguri mari fără spese și muncă din greu. De dorit ar fi să înceapă cu producția în mare, care promite resplătă grasă.

Rari comune la noi, unde din cauza pământului sau a clinei nu ar isbuti cu profit nici un fel de poame. Sunt iarăși numeroase ținuturi, adese foarte largi, unde poamele isbutesc excelent. În regiunea vinului cum și aiurea, la adăpost, reușesc persecile și caisele, perele și prunele de soiuri gingașe și chiar migdalele, castanile nobile, nucile, pe scurt mai toate felurile de poame. Soiuri răbdurii, d. e. alune uriașe, strugurei (coacăză), agriși etc. reușesc la noi pretutindinea fără excepție. De un timp încoace, poamele se bucură de trecere, care merg sporind. Poame de soiuri târzii și alese, indeosebi mere, nuci, pere și prune pot fi vândute cu rădicata și aduc bun profit. Chiar și în anii puțini mănoși se expoartă dela noi sumedenie de mere și nuci.

Importanța și rentabilitatea culturii poamelor fiind de alcum obștește cunoscute, ne mărginim a constata faptul, că: rareori la noi pometuri aveau întinse și ținute în regulă deplină. Învățătorii noștri, chiar și cei instăriți și având unde, nu se disting nici ei în această privință decât abia foarte puțini. Aici se brodește vorba: „mulți chemați, dar puțini aleși“. Da, mulți ar avea unde și cu ce și toți sunt chemați a premerge întru cât pot, cu exemplu bun, dar puțini se pot mândri cu pometuri în regulă și având întindere de câte 1—2 jugere sau doară mai mare. N'au decât să voiască, și învățătorii noștri ar putea înființa mulțime de pometuri largi și indesuite cu mări și peri, cireși și nuci resp. cu alune uriașe ori strugurei, cari resplătesc munca și speșele cu înbelșugare.

Când cu altoirea și înființarea de pometuri vedem repetându-se o greșală vrednică de reprobare. Este ruginitul obicei de a prăsi și cultiva soiuri fel și fel, timpurii și târzii, alese și proaste. Se știe însă, că neguțătorii nu cumpără bucurios decât poame alese, târzii și de același soi și unii refuză cumpărarea sub cuvânt de soiuri mestecate. Altoirea, culesul și paza în timpul coacerii, păstrarea etc. se pot îndeplini mai cu înlesnire cultivând soiuri puține și resp. unul singur. Așa dar soiuri puține și alese, se înțelege, cu deosebită îngrijire. Pentru vânzarea în mare se recomandă mai ales merele pătule. Merele poinice și pe Bulzești (Zarand), atât de vestite, nu isbutesc bine decât pe alocurea, în ținuturi anume. Dintre celelalte soiuri prețioase amintim merele popesci, giogiănesci (Gioagiu) și sicolane (Ungaria). În grupa bogată pargamutelor (Bergamot) aflăm varietăți de pere excelente. Deosebită recomandare merită, în anumite împrejurări, persecile americane

de regulă foarte timpurii și scumpe, de asemenea alunele uriașe (italiane) și nucile cu coaja subțire.

Prin o cultură în mare a strugureilor s'ar putea produce vin mult și bun ori și unde. Dintre celelalte specii ne mărginim a recomanda în treacăt: maroni, caise, gutui, cireșe, vișine și prune de soiuri uriașe, gustoase și chipeșe.

Supuși fiind unei culturi îngrijite, pomii dau roade mănoase în aproape fie-care an. Între mijloacele, cari asigură și sporesc recolta, numără cu deosebire săditul pomilor la o mare distanță, îngrășările repetite cu gunoiu fluid, compost sau cenușă, stărpirea riguroasă a omizelor, curățitul crengilor uscate și de prisos și lecuirea fără zabază a ranelor.

(Va urma)

Notițe de Igienă

Sănătatea este cea mai mare comoară a omului. Omul sănătos poate lucra; iar prin munca sa și poate aduna avere, care e baza traiului cu tihnă, poate întemeia familie și crește copii sănătoși, în care își află bucurie, poate mai departe gusta în liniște bucuriile vieții; iar bătrânețele le poate petrece în cercul fiilor și nepoților sănătoși și capaci de lucru; și-și poate pleca capul liniștit spre odihnă și poate sfârși zilele lungi petrecute în muncă și stimă, cu acei simți liniștitorii, că a gustat viața și a muncit cu cinste; iar copii lăsați în sănătate și îndestulare îi vor păstra amintirea cu iubire și stimă.

Cât de tristă este în asemănare cu acestea soarta omului bolnav. Omul bolnav suferă corporal și spiritual; și cauzază suferință și aparținătorilor sei. Pe lângă durerile, ce chinuesc corpul bolnavului îl chinue și aceea conștiința, că nu poate gusta viața, nu poate munci și nu poate agonisi și pentru aceea poate ajunge în sărăcie el și copiii lui.

E fapt general cunoscut, că omul bolnav nu poate avea bucurie la nimic și ce altora cauzază plăcere pre el îl atinge neplăcut, e neamicabil cu ai săi și amicii, pentru aceea îl înconjură oamenii. Omul bolnav de fapt nu poate lucra atâta ca unul sănătos și nici nu poate câștiga atâta, ba spesază mai mult — plane dacă nu cercă medicul, ci umbla cu vrăji, până morbul se învechese — când apoi și vindecarea morbului e mai lungă și împreunată cu mai multe cheltueli.

Este în interesul ba chiar și datorința fiecărui a face tot posibilul, ca să-și petreacă viața în sănătate.

Este datorința a-și feri familia de lipsă și suferință, a feri pe deaproapele său, ca să se înfieceze; va se zică să capete morbul dela sine, dacă suferă în morb contagios (lipicios); este

mai departe datorința de-asi păzi întregitatea și sănătatea, patriei și națiunii sale, pentru că numai individul lucrător și sănătos ridică vaza și stima patriei și a națiunii, din care face parte; și numai ca atare poate să deie pept cu inimicii patriei și a națiunii sale.

Cu calcul se poate documenta cât de mare daună e pentru o țară, dacă referințele sanitații publice sunt rele și pentru aceea se bolnavesc și mor mulți oameni. În Ungaria, unde stările sanitare sunt mai miserabile ca în toate statele culte din Eoropa, au murit în ani din urmă în termin mediu 30 de oameni din fie-care mie de locuitori cam 450.000 la oaltă calculând la un an. În Austria au morit numai 27 la mie și la an cu 50,000 mai puțin ca la noi.

Dacă calculăm la fie-care cas de moarte 20 îmbolnăviri, ($50.000 \times 20 = 1,000,000$) atunci pe 50 de mii de casuri de moarte cad un million de îmbolnăviri. Acuma dacă luam, că fie-care îmbolnăvire durează 15 zile și dacă calculăm perderea în lucru și spesele de cură numai cu o coronă (50 cr), atunci perderea face 15 milioane corone la an. Așa dară, dacă starea sanitară la noi ar fi ca în Austria — unde nu e tocmai briliantă — Ungaria ar cruța la an 15 milioane corone sau cu atâta ar trebui să steie mai bine locuitorii din Ungaria. Nici să nu vorbim de stările sanitare din Anglia unde mor la an la o mie indivizi, nu 27, ci 16 indivizi.

Numerile amintite documentează aceea, că morburile se pot și încunjura. Dacă morbul sau moartea ar fi o lovitură, care nu s'ar putea încunjura, dupăcum cred mulți, atunci în fiecare țară ar muri și s'ar îmbolnăvi oameni într'o formă sau diferințele de moarte nu ar fi așa mari $30 = 16$.

La poporul românesc este mortalitatea foarte mare mai cu samă la copii; și aceasta provine de acolo, că poporul nostru nu-și bate capul cu igiena și nici nu are cine să 'l lumineze în această privință.

Din punct de vedere național — bisericesc, cred a nu fi fără interes a atrage atențiunea cercușilor competentă de pune mai mult pond pe instrucțiunea igienei în preparandii și seminare, ca preoți și învățători eșiți să poată lumina poporul și a 'l îndreptă pre calea adevărului, în toate privințele. Și din punct de vedere curat național igiena ar trebui la noi să formeze un punct politic, mai ales, că statul face puțin în privința aceasta, ar trebui să 'l prevenim căci numai un popor numeros, sănătos și cu stare se poate afirma.

De aci se vede, că sanitatea publică este un punct cardinal de politică și economică națională.

În cele următoare ne vom ocupa în scurt și după putință cu trebuințele omului sănătos.

Trebuințele omenesci prelângă toată variațiunea lor să reduc la aer, nutriment (beură, mâncare), îmbrăcăminte și locuință.

I. Aerul

Aerul e o mare transparentă, care încunjură pământul de toate părțile în grosime de 75—79 klm. Pătura de aer, care e mai aproape de pământ ne interesază mai mult, deosebindu-se în unele privințe de păturile mai înalte. Peste tot aerul e compus din corpuri gazoase: oxygen, hydrogen, acid-carbonic, aburi de apă, părțile din corpuri solide ca prav, și corpuri organice precum microbii și altele.

În 100 de litre de aer se află 78 litre hydrogen, 11 litre oxygen, 3.0 deciliter acid carbonic. Celalalte materii sunt în diferite cantități.

Hydrogenul arde, nu nutrește, arderea nu este acomodată pentru respirație, cu hydrogen nu putem trăi.

Oxygenul este neapărat de lipsă pentru respirația omului și animalelor. Oxygenul, care 'l inspiră omul și animalele în plumăni, trece în sânge, și acolo se folosește pentru susținerea vieții. Cu toate, că dintre vietățile de pe pământ, partea cea mai mare, folosesc oxygen, acela în atmosferă nu se împuținează, cauza ei, că plantele formează din acidul carbonic și materiile, cari le absorb prin rădăcini oxygen; care evaporază în aer prin frunzele plantelor.

(Va urma)

Varietăți

„Severineana“. Membrii fondatori ai înființândei societăți comerciale pe acții „Severineana“ au ținut Joi în 3 Februarie n. adunare generală, în carea s'au espus lucrările îndeplinite până acuma și s'au luat măsurile de lipsă pentru convocarea adunării generale constituante a acționarilor pe ziua de 3 Martie n. Vom reveni în numărul viitoriu.

Necrolog. Concetățanul nostru, *Teodor Radu*, jude în pensiune și avocat, a reposat vineri, în 4 Februarie, n. Fie-i țărina ușoară!

Dela Logoj primim următoarele: „Una dintre cele mai vechi, dar tot odată și în floare, societăți culturale și civilisătoare fără îndoială este „*Reuniunea română de cânt și musica din Logoj*.“ În sine această reuniune este bine organizată, bine disciplinată și activă ca puține alte societăți de felul ei; în atară se bucură de un renume, ce a trecut preste granițele țării noastre. Aceste momente mă fac să mă ocup cu adunarea ei generală ținută în 18/30 Ianuarie. Adunarea a fost foarte bine cercetată atât de membrii ei activi, cât și de cei sprijinitori. Dintre cei prezenți amintesc pe Domnii *Dr George Popoviciu, T. H. C. Bredicean, Dr D. Florescu, V. Jurca, C. Birăescu,*

Virgil Tomiciu ș. a., cari toți, cu viu interes, urmăreau afacerile Reuniunii. Din rapoartele casarului, al arhivarului, dar mai ales din cel al secretarului, ce merită să fie publicat, s'a putut vedea, că societatea face progrese nimitoare. Noi ne mulțămim o aminti, că societatea în decursul anului trecut a dat trei producțiuni, dintre cari una în favorul *Reuniunii învățătorilor gr. or. români din diecesa Caransebeșului* și că numără 90 de membri activi, cari pe lângă prestațiunile lor, ca Reuniune, formează și un cor bisericesc, care în toate duminicile și sărbătorile mari cânta în *biserica românească* din Logoj în cor mixt sau de copii. Numai acela, care a auzit aceste coruri, își pot face o adevărată idee despre prestațiunile lor, despre talentul și zelul conducătorului lor artistic. Un ce caracteristic am văzut la adunare. În Logoj sunt o mulțime de bărbați de carte și cu toate acestea rar, ba chiar anevoie, de găsit omul, care să iee asupra sa președenția Reuniunii. Și tocmai din astă cauza Dl Dr Stefan Petrovicu, în contra voinții sale esprese, a fost silit se primească pentru a treia oară președenția Reuniunii. Noi nu putem, de cât felicita pe Dl Dr Stefan Petrovicu, care tot de una scie să fie la locul seu. — După adunare, întreg corul provăzut cu facii și lampioane și în fața unui număr public a făcut o frumoasă serenadă nou alesului president. După serenadă toți coriștii și coristele, îngunjurați de mulți membri ajutători, s'au întrunit în sala casinei române, unde între cântece și toaste și-au petrecut până la miezul nopții, când ne-am despărțit, coriștii mulțămiiți cu presidentul și comitetul nou ales, presidentul cu membrii ai căror cap este, iar membrii ajutători mândri și de unii și de alții". — X

Mulțămita publică. Din Borlova am primit spre publicare următoarele șire: Sărbătoarea „Botezul Domnului“ a fost pentru noi Borlovenii într-o adevăr o zi de bucurie și însuflețire în cele sfinte bisericesci; — Zi de bucurie! căci văzurăm de nou că și în anul 1898, — într-o asemenea ca și în anul 1897 — evlavioșii noștri creștini escelează în fapte bune creștinesci, aduse pe altariul Domnului, într-o înfrumusețarea sf. noastre biserici. Să vede dară, că într-o comună, unde însuflețirea și animarea poporenilor de către cei chemați nu lipsese, acolo proverbul „Voesce și vei potea“ trup se face. Așa și la noi în Borlova la îndemnul zelosului preot Eliseiu Drăgălina, evlavioșii creștini: frații Arsene și Petru Dănescu cu soțiile lor Marea și Măria au binevoit a jertfi 4 icoane mari foarte frumoase, în prețiu de 106 fl. v. a. spre împodobirea casei lui Dzen. Și anume: o icoană reprezintă Nascerea Dlui cu cei 3 magi dela răsărit; a 2-a Botezul Dlui; a 3-a Buna-vestire și a 4-a Înălțarea Dlui; toate 4 zugrăvite pe inichtea încheiate în ramuri de lemn sculptate modern și aurite; care icoane sunt menite, ca să se poarte câte de 2 creștini în fruntea procesiunii, la casuri de eșire cu sf. Litie. Eternizat deci va fi numele acestor donători pentru posteritate prin donațiunile făcute. Asemenea și Dl Visantie Babeu comerciant în Borlova a binevoit tot la aceasta zi a dona sf. biserici una cruce de argint de china pe sf. pistol și una icoană înfățișând „Botezul Dlui,“ pentru iconostas, în prețiu de 12. v. a. Care toate fură

săntite de preotul local susnumit cu ocaziunea săntirei apei afară la riu în prezența unui public numeros, între tunetul treascurilor. După săntire preotul amintit într-o vorbire bine potrivită n'a întrelăsat a aduce donătorilor mulțămirea cuvenită și a-le ura ani mulți fericiți! Îndemnând totodată și pe alți creștini a urma acestui exemplu frumos. Comitetul parohial la vederea acestor fapte nobile creștinesci, nu poate întrelăsa de a nu aduce profunda sa mulțămiiță onorațiilor donatori și pe aceasta cale, a publicității. În numele Comitetului parohial: Zaharie Ianoșel, președinte, Ioan Rădoiu, notariu.

Foaia pedagogică. Aducem la cunoștința celor interesați, că „*Foaia pedagogică*“ din Sibiu apare și mai departe sub redacțiunea Dlui *Dr. D. P. Barcian.*

Posta Redacțiunii

Dlui S. B.: Primit. Vom răspunde mai târziu.
Dlor C., S. t. etc.: În nr. viitor.

Concurs

Conform ordinațiunei Ven. Consistoriu diecesan ddo 8. Ianuarie a. e. Nrul 45. B. se escrie concurs pentru întregirea definitivă a parohiei gr. or. române de cl. III. din comuna **Dragșina**, protopresbiteratul Buziașului, comitatul Timiș, cu termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „*Foaia diecesană*“.

Emolumentele sunt:

1. O sesiune parohială.
2. Doauă plățuri intravilane.
3. Birul și stola usnată.

Se obsearvă, că jumătate din sesiunea parohială se folosese deocamdată pentru acoperirea datoriiilor, ce însărcinează această sesiune.

Concurenții calificați sunt avisați, ca suplicele de concurs, ajustate conform statutului organic bisericesc și a regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, să le subștearnă Prea on. Oficiu protopresbiter al Buziașului în Ghilad.

În fine concurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în sânta biserică, dar nu în ziua de alegere.

Dragșina din selința comitetului parohial ținută în 17 Ianuarie 1898.

[6] 1—3

Comitetul parohial

În conștelegere cu administratorul protopresbiteral.

Pentru întregirea postului de învățătoriu dela școala confesională gr. or. rom. din **Srediștea Mică**, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „*Foaia diecesană*“.

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 300 fl. v. a.

2. Opt metri de lemne pentru învățătoriu.
3. Paușal de scripturistică 5 fl. v. a.
4. Pentru adunarea generală a reuniunii învățătorilor 10 fl.
5. Doauă jugere de pământ

6. Dela fiecare imormântare unde va fi poftit 50 cr.

Reflectanții sunt avisați a-și trimite petițiunile instruate cu documentele necesare și adresate comitetului parohial, oficiului protopresbiterial gr. or. rom. al Verșetului în Sredistea Mică, via Versecz, Nagy Szredistye, și a se prezenta în atare Duminecă ori serbătoare în sânta biserică din loc, dar nici decât în ziua de alegere.

Din ședința comitetului parohial, ținută în 21 Decembrie, 1897. 2—3 [2]

Eutimiu Șoșdean m. p.
președ. com.

Vasilie Seiman m. p.
not. com.

În înțelegere cu *Mihaiu Juica* Adm. protop.

Pe baza ordinațiunei consistoriale din 11 Novembrie 1896 Nr. 3523 B. se escrie concurs pentru întregirea postului de capelan încuviințat lângă preotul din **Sredistea Mică**, protopresbiteratul Verșetului, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a treia parte din toate venitele parohiei, afară de casa parohială, cari aproximativminte dau suma de 270 fl. v. a. la an.

Reflectanții sunt avisați a-și trimite petițiile lor instruate cu documentele necesare pentru parohii de classa primă și adresate comitetului parohial, Oficiului protopresbiterial gr. or. rom. al Verșetului în Sredistea-mică, via Versecz, Nagy Szredistye.

În lipsa de recurenți cu calificățiune pentru parohii de classa primă se vor admite și de aceia, cari vor produce atestate pentru parohii de classa a doua.

Din ședința comitetului parohial ținută în 21 Decembrie 1897. 2—3 [3]

Eutimiu Șoșdean m. p.
președ. com.

Vasilie Seiman m. p.
not. com.

În înțelegere cu *Mihaiu Juica* Adm. protop.

Conform ordinațiunei consistoriale de sub Nr. 3580 școlar ex 1897 se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională ort. rom. din **Honoriciu**, protopresbiteratul Lugoju-lui, cu termen de recurgere de 30 de zile socotit dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt

1. Salariul în bani gata 175 fl
2. 7 Hl. grâu, socotit în bani face 42 fl.

3. 7 Hl. cucuruz despoiat, în bani face 28 fl.
4. 2 jugere de pământ arătoriu cu venit anual 14 fl.
5. 16 m. de lemne numai pentru învățătoriu 28 fl.
6. cvartir liber cu grădină de un juger de pământ, în bani 10 fl.

7. Scripturistica școlii 5 fl.

8. Pentru conferință 7 fl.

9. Dela imormântări 60 cr.

Cei-ce poftesc a ocupa acest post sunt avisați a-și trimite recursurile provezute cu toate documentele și adresate comitetului parohial din Honoriciu la oficiul protopresbiterial în Lugoju.

Honoriciu, în 27 Decembrie, 1897.

[4] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractatul.

Publicațiune

Comuna bisericască gr. or. rom. din **Lugoș**, escrie licitațiune publică cu oferte înscris pentru esarendarea casei sale Nr. C. 169 și 1515 (Hotelul la Posta) din Lugoșul român. Licitațiunea se va ținea Duminecă în 1/13 Februarie, 1898, după amezi la 3 oare în cancelaria comitetului parohial, (edificiul școlii).

I. Se esarendează în prima linie pe cel puțin 6 ani, casa Nr. C. 169 și 1515 (Hotelul la Posta) cu toate clădirile și întregul intravilan, începând dela 1 August 1898 st. n.

II. Se esarendează în linia a doua acest obiect în partii singuratică pre cel puțin 3 ani începând dela 1 Maiu respective dela 1 August 1898.

III. Ofertele provăzute cu timbru de 50 cr. au să fie sigilate și provăzute cu 10 % (zece) cautiune dela suma arēndei oferite, și sunt a se inda până Duminecă în 1/13 Februarie 1898 la 12 oare din zi la mânilor sau la adresa dlui epitrop primariu Vasilie Cornea din Lugoș.

IV. Condițiunile speciale de licitațiune se pot vedea la dl epitrop primariu Vasilie Cornea în cancelaria comitetului.

V. Obiectul esarendării se arată ori și cui reflectant tot prin dl epitrop Vasilie Cornea în fiecare zi dimineața dela 8—11 oare, iar după amezi dela 4—5 oare.

VI. Oferenții au să se scrie espres în ofert, cumcă cunosc condițiunile de licitație și le acceptază

VII. Oferte, cari nu corespond condițiunilor de licitație ori întră mai târziu, nu se vor lua în considerățiune.

Lugoș, în 22/10 Ianuarie 1898. 2—2 [5]

Comisiunea comitetului parohial
al bisericii gr. or. rom. din Lugoș.